

Министерство на околната среда и водите

КОНВЕНЦИЯ
ЗА ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ,
УЧАСТИЕ НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА В ПРОЦЕСА НА ВЗИМАНЕ НА
РЕШЕНИЯ И ДОСТЪП ДО ПРАВОСЪДИЕ ПО ЕКОЛОГИЧНИ ВЪПРОСИ

Страните по тази Конвенция,

Припомняйки принцип 1 от Стокхолмската декларация по проблемите на околната среда на човека,

Припомняйки също така принцип 10 от Декларацията от Рио де Жанейро за околната среда и развитието,

Припомняйки по-нататък резолюции на Генералната асамблея 37/7 от 28 октомври 1982 година за Световната харта за природата и 45/94 от 14 декември 1990 година за необходимостта да се осигури здравословна околна среда за благосъстоянието на хората,

Припомняйки Европейската харта за околната среда и здравето, приета на Първата европейска конференция по околна среда и здраве на Световната здравна организация във Франкфурт на Майн, Германия на 8 декември 1989 година,

Потвърждавайки необходимостта от защита, съхраняване и подобряване на състоянието на околната среда и от осигуряване на устойчиво и екологосъобразно развитие,

Признавайки, че адекватното опазване на околната среда е от съществено значение за благосъстоянието на човека и осъществяването на основните човешки права, включително самото право на живот,

Признавайки също, че всеки човек има правото да живее в околна среда, благоприятна за неговото здраве и благосъстояние, както и задължението, индивидуално и съвместно с други лица, да опазва и подобрява околната среда в полза на сегашните и бъдещите поколения,

Считайки, че за да могат да отстояват това право и да спазват това задължение, гражданите трябва да имат достъп до информация, да имат право да участват при взимането на решения и да имат достъп до правосъдие по екологични въпроси, и

признавайки в тази връзка, че гражданите могат да имат нужда от помощ при упражняването на своите права,

Признавайки, че по-добрият достъп до информация и общественото участие при взимането на решения в областта на околната среда повишава качеството на тези решения и тяхното изпълнение, допринася за повишаване на обществената информираност по екологичните проблеми, дава възможност на обществеността да изразява своята загриженост и позволява на държавните органи съответно да вземат предвид такава загриженост,

Стремейки се по този начин към увеличаване на отговорността и прозрачността в процеса на взимане на решения и засилване на обществената подкрепа за решенията в областта на околната среда,

Признавайки, че прозрачността е желателна във всички подразделения на държавната власт и приканвайки законодателните органи да изпълняват принципите на тази Конвенция в своята работа и,

Признавайки, че обществеността трябва да бъде информирана за процедурите за участие в процеса на взимане на решения, засягащи околната среда, да имат свободен достъп до тях и да знаят как да ги използват,

Признавайки също значението на съответните роли, които отделните граждани, неправителствените организации и частният сектор могат да играят в опазването на околната среда,

Желаейки да поощрява екологичното образование с цел по-дълбоко разбиране на околната среда и устойчивото развитие и да насърчава широката информираност на обществото за решенията, оказващи въздействие върху околната среда и устойчивото развитие, както и неговото участие при взимането на такива решения,

Отбелязвайки в този контекст значението на използването на медиите и електронни или други бъдещи форми на комуникация,

Признавайки важността на пълното отчитане на екологичните съображения при взимането на правителствени решения и последващата необходимост държавните органи да разполагат с точна, пълна и актуална екологична информация,

Признавайки, че държавните органи разполагат с екологична информация в интерес на обществото,

Загрижени, че действащите съдебни механизми трябва да бъдат достъпни за обществеността, включително за организации, така, че нейните легитимни интереси да бъдат защитени и законът да се прилага,

Отбелязвайки важността да се предоставя на потребителите достатъчно информация за продуктите, за да могат да правят своя избор, отчитайки екологичните аспекти,

Признавайки загрижеността на обществеността от съзнателно пускане на генетично модифицирани организми в околната среда и необходимостта от по-голяма прозрачност и по-силно участие на обществеността при взимането на решения в тази област,

Убедени, че прилагането на тази Конвенция ще допринесе за укрепване на демокрацията в региона на Икономическата комисия за Европа /ИКЕ/ на Обединените нации,

Съзнавайки ролята, която ИКЕ играе в този аспект и припомняйки, *inter alia*, Насоките на ИКЕ относно достъпа до екологична информация и участието на обществеността в процеса на взимане на решения, засягащи околната среда, одобрени в Министерската декларация, приета на Третата министерска конференция “Околна среда за Европа” в София, България, на 25 октомври 1995 година,

Имайки предвид съответните разпоредби в Конвенцията за оценка на въздействие върху околната среда в трансграничен контекст, приета в Еспоо, Финландия, на 25 февруари 1991 година, Конвенцията за трансграничните ефекти на промишлените аварии и Конвенцията за опазване и използване на трансграничните водни течения и международните езера, приета в Хелзинки на 12 март 1992 година, и други регионални конвенции,

Съзнавайки, че приемането на тази Конвенция ще допринесе за по-нататъшното засилване на процеса “Околна среда за Европа” и за резултатите от Четвъртата министерска конференция в Орхус, Дания, през юни 1998 година,

Се договориха за следното:

Член 1

ЦЕЛ

За да допринесе за защита на правото на всеки човек от сегашните и бъдещите поколения да живее в околна среда, благоприятна за неговото здраве и благосъстояние, всяка Страна гарантира правото на достъп до информация, участие на обществеността при взимане на решения и достъп до правосъдие по екологични въпроси в съответствие с разпоредбите на тази Конвенция.

Член 2

ОПРЕДЕЛЕНИЯ

За целта на тази Конвенция,

1. “Страна” означава, освен ако в текста не е посочено друго, Договаряща Страна по тази Конвенция;

2. “Държавен орган” означава:

/a/ правителство на национално, регионално и друго равнище;

/b/ физически и юридически лица, изпълняващи държавни административни функции в съответствие с националното право, включително специфични задължения, дейности или услуги във връзка с околната среда ;

/c/ всички други физически или юридически лица, имащи държавни задължения или функции, или предоставящи обществени услуги, имащи отношение към околната среда, под контрола на орган или лице, посочени в /a/ или /b/ по горе;

/d/ институциите на всяка регионална организация за икономическа интеграция, посочена в член 17, която е Страна по тази Конвенция.

Това определение не включва органите или институциите, действащи в съдебно или законодателно качество.

3. “Екологична информация” означава всяка информация в писмена, визуална, аудио, електронна или друга материална форма относно:

/a/ състоянието на елементите на околната среда като въздуха и атмосферата, водите, почвите, земите, ландшафта и природните обекти, биологичното разнообразие и неговите компоненти, включително генетично модифицираните организми, и взаимодействието между тези елементи;

/b/ факторите като вещества, енергия, шум и радиация, и дейностите или мерките, включително и административните мерки, екологичните споразумения, политики, законодателство, планове и програми, оказващи или способни да оказват въздействие върху елементите на околната среда, посочени в точка /a/ по-горе, и анализ на разходите и ползите и други икономически анализи и допускания, използвани при взимането на решения в областта на околната среда;

/c/ състоянието на човешкото здраве и безопасността на хората, условията за живот на хората, културните обекти и построените сгради и съоръжения, доколкото те са или могат да бъдат засегнати от състоянието на елементите на околната среда или, чрез тези елементи, от факторите, дейностите или мерките, посочени в точка /b/ по-горе;

4. “Общественост” означава едно или повече физически или юридически лица и, в съответствие с националното законодателство или практика, техните асоциации, организации или групи;

5. “Заинтересована общественост” означава обществеността, която е или може да бъде засегната от взимането на решения за околната среда или има интерес в този процес; за целите на това определение неправителствените организации, работещи

за опазване на околната среда и отговарящи на всички изисквания на националното право, се считат за организации, които са заинтересовани.

Член 3

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Всяка Страна предприема необходимите законодателни, регулаторни или други мерки, включително мерки за постигане на съвместимост между разпоредбите в приложение на текстовете на тази Конвенция, отнасящи се до информацията, участието на обществеността и достъпа до правосъдие, както и подходящи мерки за тяхното прилагане, с цел създаването и поддържането на ясна, прозрачна и последователна рамка за прилагане на разпоредбите на тази Конвенция.

2. Всяка Страна се стреми да гарантира, че длъжностните лица и органите подпомагат и дават насоки на обществеността при търсенето на достъп до информация, при улесняването на участието при взимането на решения и търсенето на достъп до правосъдие по екологични въпроси.

3. Всяка Страна поощрява екологичното образование и информираността на обществото по проблемите на околната среда, особено що се отнася до получаването на достъп до информация, участието при взимането на решения и достъп до правосъдие по екологични въпроси.

4. Всяка Страна осигурява съответното признаване и подкрепа на асоциациите, организациите или групите, работещи за опазване на околната среда, както и съвместимост на националната правна система с това задължение.

5. Разпоредбите на тази Конвенция не засягат правото на Страната да поддържа или въвежда мерки, осигуряващи по-широк достъп до информация, по-широко обществено участие при взимането на решения и по-широк достъп до правосъдие по екологични въпроси.

6. Тази Конвенция не изисква никакво изключение от съществуващите права за достъп до информация, участие на обществеността при взимането на решения и достъп до правосъдие по екологични въпроси.

7. Всяка Страна съдейства за прилагането на принципите на тази Конвенция в международните процеси на взимане на решения в областта на околната среда и в рамките на международните организации по въпроси, касаещи околната среда.

8. Всяка Страна гарантира, че лицата, упражняващи своите права в съответствие с разпоредбите на тази Конвенция, не се наказват, преследват или притесняват по никакъв начин за своята дейност. Тази разпоредба не засяга правомощията на националните съдилища да постановяват покриването на разумни разходи, свързани със съдебните дела.

9. В обхвата на съответните разпоредби на тази Конвенция, обществеността има достъп до информация, възможност да участва при взимането на решения и достъп до правосъдие по екологични въпроси без дискриминация въз основа на гражданство, националност, местожителство, а в случай на юридически лица, без дискриминация въз основа на мястото, където са регистрирани или действителния център на техните дейности.

Член 4

ДОСТЪП ДО ЕКОЛОГИЧНА ИНФОРМАЦИЯ

1. Всяка Страна гарантира, че при спазване на следващите параграфи на този член, държавните органи, в отговор на молба за предоставяне на екологична информация, предоставят на обществеността тази информация в рамките на националното законодателство, включително, когато се иска и в съответствие с точка /b/ по-долу, копия от документите, съдържащи или включващи такава информация:

a/ без да се заявява заинтересованост;

b/ в исканата форма, освен ако

/I/ не е разумно за държавния орган да я предоставя в друга форма, като в такива случаи се посочват причините, поради които информация се предоставя в дадената форма или

/II/ информацията е вече публично достояние в друга форма.

2. Екологичната информация, спомената в параграф 1 по-горе, се предоставя възможно най-скоро и не по-късно от един месец след подаване на молбата, освен ако обемът и сложността на информацията не оправдава удължаването на този период до два месеца от подаване на молбата. Заявителят се информира за удължаването и причините, които го налагат.

3. Молбата за екологична информация може да бъде отказана, ако:

a/ държавният орган, към който е отправена молбата, не разполага с исканата екологична информация;

b/ молбата е явно необоснована и формулирана по твърде общ начин; или

c/ молбата засяга материали в процес на завършване или вътрешни комуникации между държавните органи, когато такова изключение е предвидено в националното законодателство или обичайна практика, отчитайки обществения интерес от разкриването на информацията.

4. Молбата за екологична информация може да бъде отказана, ако разкриването на информацията ще се отрази неблагоприятно върху:

a/ конфиденциалността на работата на държавните органи, когато тя е предвидена в националното законодателство;

- b/ международните отношения, националната отбрана или обществената сигурност;
- c/ хода на правосъдието, правото на лицата на справедлив процес или възможността на държавните органи да извършват разследване от углавен или наказателен характер;
- d/ конфиденциалността на търговска или индустриална информация, когато тя е защитена от закона с цел защита на легитимен икономически интерес. В тези рамки се разкрива информация за емисиите, имаща отношение към опазване на околната среда;
- e/ права на индустриална собственост;
- f/ конфиденциалността на лични данни и/или архиви, свързани с физическо лице, когато то не се е съгласило с разкриването на информацията пред обществеността и когато тази конфиденциалност е предвидена в националното законодателство;
- g/ интересите на трета страна, която е предоставила исканата информация, без да има правно задължение да го направи и без да може такова задължение да ѝ бъде предявено и когато не е съгласна с разпространението на материала ; или
- h/ околната среда, за която се отнася информацията, като например местата за размножаване на редки видове;

Гореспоменатите основания за отказ се тълкуват ограничително, като се отчита обществения интерес от разкриване на информацията и дали исканата информация се отнася до емисии в околната среда.

5. В случаите, когато държавният орган не разполага с исканата екологична информация, той информира във възможно най-кратки срокове заявителя кой е държавният орган, който счита, че е възможно да предостави исканата информация или прехвърля молбата към този орган, като съответно информира заявителя за това.

6. Всяка Страна гарантира, че в случаите, когато информацията, неподлежаща на разкриване съгласно параграфи 3/c/ и 4 по-горе, може да бъде отделена от останалата информация, без да се накърнява конфиденциалността на неподлежащата на разкриване информация, държавните органи предоставят останалата част от исканата екологична информация.

7. Отказът на молбата се дава в писмена форма, ако молбата е била в писмена форма или по искане на заявителя. В отказа се посочват причините за него и се дава информация за достъпа до процедурата за преразглеждане, предвидена в съответствие с член 9 . Отказът се прави във възможно най-кратък срок и не по-късно от един месец, освен ако сложността на информацията не оправдава удължаването на този период до два месеца от подаване на молбата . Заявителят се информира за удължаването и причините, които го налагат.

8. Всяка Страна може да позволи на държавните си органи да събират такса срещу предоставянето на такава информация, но тази такса не трябва да надвишава разумните граници. Държавните органи, възнамеряващи да събират такава такса за

предоставяне на информация, предоставят на заявителите тарифа за таксите, посочвайки обстоятелствата, при които те се събират или опрощават, и случаите, при които информацията се предоставя срещу авансово плащане на таксата.

Член 5

СЪБИРАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ЕКОЛОГИЧНА ИНФОРМАЦИЯ

1. Всяка Страна гарантира, че:

a/ държавните органи разполагат с екологичната информация, имаща отношение към техните функции, и я актуализират;

b/ са създадени задължителни системи за осигуряване на адекватен поток информация в държавните органи относно планираните или текущи дейности, които могат да окажат значително въздействие върху околната среда;

c/ в случай на неизбежна заплаха за човешкото здраве или околната среда, причинена от човешка дейност или природно бедствие, цялата информация, която би дала възможност на обществеността да вземе мерки за предотвратяване или намаляване на вредите, произтичащи от такава заплаха, и с която разполага държавен орган, се разпространява незабавно сред членовете на обществото, които могат да бъдат засегнати.

2. Всяка Страна гарантира , че в рамките на националното законодателство начинът, по който държавните органи предоставят екологичната информация на обществеността е прозрачен и че съществува ефективен достъп до екологичната информация, *inter alia*, чрез:

a/ предоставяне на достатъчно информация на обществеността относно вида и обхвата на екологичната информация, с която разполагат съответните държавни органи, основните срокове и условия, при които тази информация се предоставя и е достъпна, и процедурата за нейното получаване;

b/ създаване и поддържане на практически мерки, като:

/I/ обществено достъпни списъци, регистри или архиви;

/II/ изисквания към длъжностните лица да оказват съдействие на обществеността при получаването на достъп до информация съгласно тази Конвенция;

/III/ определянето на пунктове за връзка; и

c/ предоставяне на достъп до екологичната информация, съдържаща се в списъците, регистри или архивите, посочени в точка /b/, /I/ безплатно.

3. Всяка Страна гарантира, че постепенно нараства обемът на екологичната информация, съдържаща се в електронните бази данни, които са лесно достъпни за обществеността чрез обществените телекомуникационни мрежи. Достъпната в тази форма информация трябва да включва:

a/ доклади за състоянието на околната среда, споменати в параграф 4 по-долу;

b/ текстовете на нормативни актове, касаещи околната среда;

c/ ако е уместно политики, планове и програми, касаещи околната среда и екологични споразумения; и

d/ друга информация, доколкото предоставянето ѝ в тази форма би улеснило прилагането на националното законодателство в приложение на тази Конвенция, при условие, че тази информация вече съществува в електронна форма.

4. Всяка Страна, през регулярни интервали от време, не по-дълги от три или четири години, публикува и разпространява национален доклад за състоянието на околната среда, включително информацията за качеството на околната среда и нейното натоварване.

5. Всяка Страна предприема мерки в рамките на своето законодателство с цел разпространение на *inter alia*:

a/ нормативни актове и политически документи като стратегии, политики, програми и планове за действие, свързани с околната среда и доклади за напредъка по тяхното изпълнение, изготвени на различни равнища на държавното управление;

b/ международни договори, конвенции и споразумения по екологични въпроси; и

c/ други важни международни документи по екологични въпроси, ако е уместно.

6. Всяка Страна насърчава предприятията, чиито дейности имат значително въздействие върху околната среда, регулярно да информират обществеността за екологичното въздействие на своите дейности и продукти, ако е уместно в рамките на доброволните схеми на еко-марката и еко-одита, или чрез други средства .

7. Всяка Страна:

a/ публикува фактите и анализите на фактите, които счита за уместни и важни за оформяне на най-важните предложения в екологичната политика;

b/ публикува или прави достъпни по друг начин пояснителни материали за своите контакти с обществеността по въпроси, попадащи в областта на тази Конвенция; и

c/ предоставя в подходяща форма информация за изпълнението на държавните функции или предоставянето на обществени услуги, имащи отношение към околната среда, на всички равнища на държавното управление.

8. Всяка Страна разработва механизми с цел да осигури предоставянето на достатъчно информация на обществеността за продуктите, по начин, който да даде възможност на потребителите да правят своя избор, отчитайки екологичните аспекти.

9. Всяка Страна предприема мерки за постепенно създаване, отчитайки международните процеси, когато е необходимо, на съгласувана национална система за инвентаризация на замърсяването или регистри в структурирана компютъризирана и обществено достъпна база данни, съставена посредством стандартизирано отчитане. Такава система може да включва данни за постъпването, отделянето и преноса в резултат на конкретни действия на определен набор от вещества и продукти, включително при използването на вода, енергия и ресурси, в компонентите на околната среда, както и в намиращите се в предприятията или извън тях съоръжения за обработка и депониране.

10. Нищо в този член не накърнява правото на Страните да откажат да разкрият определена екологична информация в съответствие с член 4, параграфи 3 и 4.

Член 6

УЧАСТИЕ НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА ПРИ ВЗИМАНЕТО НА РЕШЕНИЯ ПО ОПРЕДЕЛЕНИ ДЕЙНОСТИ

1. Всяка Страна:

a/ прилага разпоредбите на този член по отношение на решенията за разрешаване на предлаганите дейности, изброени в анекс I ;

b/ в съответствие с националното си законодателство прилага също разпоредбите на този член по отношение на решенията за разрешаване на предлагани дейности, които не са включени в анекс I, но могат да имат значителен ефект върху околната среда. За тази цел Страните определят дали предлаганата дейност подлежи на тези разпоредби; и

c/ може да реши, за всеки конкретен случай, ако това е предвидено в националното законодателство, да не прилага

разпоредбите на този член към предлаганите дейности, обслужващи целите на националната отбрана, ако Страната счита, че прилагането им ще се отрази неблагоприятно на тези цели.

2. Заинтересованата общественост се информира, чрез публична обява или индивидуално, ако е необходимо, адекватно, своевременно и ефективно, в началния етап на процедурата по взимане на решение, засягащо околната среда, *inter alia*, относно:

a/ предлаганата дейност и заявлението, по което ще се взема решение;

b/ характера на възможните решения или проекторешението;

c/ държавния орган, отговорен за взимане на решението;

d/ предвижданата процедура, включително как и кога може да се предостави информация за:

/I/ началото на процедурата;

/II/ възможността за участие на обществеността;

/III/ времето и мястото на планираното обществено обсъждане;

/IV/ държавния орган, от който може да се получи съответна информация, и мястото, където съответната информация е депозирана за разглеждане от обществеността;

/V/ съответния държавен орган или друг официален орган, на който могат да се предават коментари или въпроси; и

/VI/ каква екологична информация във връзка с предлаганата дейност е налична ;

и

e/ това дали предлаганата дейност подлежи на национална или трансгранична процедура по оценка на въздействие върху околната среда.

3. Процедурите за общественото участие предвиждат разумни срокове за различните етапи, давайки достатъчно време за информиране на обществеността в съответствие с параграф 2 и за подготовка и ефективно участие на обществеността при взимането на решение.

4. Всяка Страна осигурява участието на обществеността на ранен етап, когато всички възможности са открити и може да се състои ефективно общественото обсъждане.

5. Всяка Страна следва, когато е уместно, да насърчава евентуалните заявители да открият заинтересованата общественост, да влязат в дискусии и да предоставят информация за целите на своето заявление преди да кандидатстват за разрешително.

6. Всяка Страна изисква от компетентните държавни органи да предоставят на заинтересованата общественост, при поискване в случаите, когато така е предвидено в националното законодателство, безплатен достъп за разглеждане на цялата информация, имаща отношение към взимането на решение, споменато в този член, налична към момента на общественото обсъждане, веднага след постъпването ѝ, без да се накърнява правото на Страните да отказват разкриването на определена информация в съответствие с член 4, параграфи 3 и 4. Тази информация, и най-малкото без да накърнява разпоредбите на член 4, включва:

a/ описание на мястото и физическите и техническите характеристики на предлаганата дейност, в това число оценка на очакваните остатъци и емисии;

b/ описание на значимите ефекти на предлаганата дейност върху околната среда;

c/ описание на предвижданите мерки за предотвратяване и/или намаляване на ефектите, включително на емисиите;

d/ нетехническо резюме на горното;

e/ очертание на основните алтернативи, проучени от заявителя;

f/ в съответствие с националното законодателство, основните доклади и препоръки, предоставени на държавния орган към момента на информиране на заинтересованата общественост в съответствие с параграф 2 по-горе.

7. Процедурите за участие на обществеността ѝ позволяват да представя в писмена форма или, ако е необходимо, по време на общественото обсъждане или питаня към заявителя, всякакви коментари, информация, анализи и становища, които счита за имащи отношение към предлаганата дейност.

8. Всяка Страна осигурява надлежното отразяване в решението на резултата от общественото обсъждане.

9. Всяка Страна осигурява, след като държавният орган вземе решение, съвременното информиране на обществеността за това решение в съответствие с предвидените процедури. Всяка Страна прави достъпен за обществеността текста на решението, заедно с причините и съображенията, на които то се базира.

10. Всяка Страна осигурява, в случаите, когато държавен орган преразгледа или актуализира условията за осъществяване на дадена дейност посочена в параграф 1, прилагането на разпоредбите на параграфи 2 до 9 на този член *mutatis mutandi* и то при необходимост.

11. Всяка Страна в рамките на националното си законодателство прилага, във възможна и подходяща степен, разпоредбите на този член към решения за разрешаване на съзнателно пускане на генетично модифицирани организми в околната среда.

Член 7

УЧАСТИЕ НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА ВЪВ ВРЪЗКА С ПЛАНОВЕ, ПРОГРАМИ И ПОЛИТИКИ, КАСАЕЩИ ОКОЛНАТА СРЕДА

Всяка Страна предвижда съответните практически и/или други разпоредби за участието на обществеността при изготвянето на планове и програми, касаещи околната среда, в рамките на прозрачна и справедлива структура, след предоставяне на необходимата информация на обществеността. В рамките на тази структура се прилага член 6, параграфи 3, 4 и 8.

Обществеността, която може да участва, се определя от съответния държавен орган, като се отчитат целите на тази Конвенция. Всяка Страна, в подходяща степен, се стреми да предоставя възможности за участие на обществеността при изготвянето на политиките, касаещи околната среда.

Член 8

УЧАСТИЕ НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА ПРИ ИЗГОТВЯНЕТО НА НОРМАТИВНИ АКТОВЕ С НЕПОСРЕДСТВЕНА ИЗПЪЛНИТЕЛНА СИЛА И/ИЛИ ОБЩО ПРИЛОЖИМИ НОРМАТИВНИ ДОКУМЕНТИ СЪС ЗАДЪЛЖИТЕЛНА СИЛА

Всяка Страна се стреми да подпомага ефективното участие на обществеността на подходящ етап и когато възможностите са все още открити в подготовката от държавните органи на нормативни актове с непосредствена изпълнителна сила, и други общоприложими правила със задължителна сила, които могат да имат значителен ефект върху околната среда. За тази цел следва да се предприемат следните мерки:

- a/ установяват се достатъчни срокове за ефективно участие;
- b/ проектоправилата се публикуват или стават публично достояние по друг начин;
- c/ на обществеността се дава възможност да коментира, пряко или чрез представителни консултативни органи.

Резултатът от участието на обществеността се взема предвид в максималната възможна степен.

Член 9

ДОСТЪП ДО ПРАВОСЪДИЕ

1. Всяка Страна в рамките на своето национално законодателство гарантира, че всяко лице, което счита, че неговата молба за информация по член 4 не е разгледана, неправомерно е отклонена, частично или изцяло, неадекватно е удовлетворена, или по друг начин спрямо нея са нарушени разпоредбите на този член, има право да обжалва пред съда или друг независим и безпристрастен орган, установен със закон.

В случаите, когато се предвижда такава процедура на преразглеждане в съда, Страната осигурява на лицето достъп до бърза законово установена процедура, която е безплатна или не скъпа за повторно разглеждане от държавния орган или преразглеждане от независим и безпристрастен орган, различен от съда.

Окончателните решения по този параграф са задължителни за държавния орган, който разполага с информацията. Причините се излагат в писмена форма, поне в случаите, когато е отказан достъп до информацията по този параграф.

2. Всяка Страна в рамките на своето национално законодателство, осигурява на членовете на заинтересованата общественост

а/ имащи достатъчен интерес, или като алтернатива

б/ чието право е нарушено, ако административно-процесуалното право на Страната го изисква като предпоставка, достъп до процедура за обжалване пред съда и/или друг независим и безпристрастен орган, установен от закона, за да оспорва по същество и от процедурна гледна точка законността на всяко решение, действие или пропуск, в съответствие с разпоредбите на член 6, и в случаите, когато е предвидено от националното законодателство и без ущърб на параграф 3 по-долу, други разпоредби на тази Конвенция.

Какво представлява достатъчен интерес и нарушение на дадено право се определя в съответствие с изискванията на националното право и съобразно целта за предоставяне на заинтересованата общественост на широк достъп до правосъдие в обхвата на тази Конвенция. За тази цел заинтересоваността на всяка неправителствена организация, отговаряща на условията, посочени в член 2, параграф 5, се счита за достатъчна за целите на точка /а/ по-горе. За тези организации също се счита, че имат права, които могат да бъдат нарушени, за целите на точка /б/ по-горе.

Разпоредбите на този параграф не изключват възможността за предварителна процедура на обжалване пред административен орган и не засяга изискването за изчерпване на процедурите за обжалване по административен ред преди отнасянето към съда, когато съществува такова изискване в националното право.

3. В допълнение и без ущърб на процедурите за преразглеждане, споменати в параграфи 1 и 2 по-горе, всяка Страна осигурява на представителите на обществеността, които отговарят на критериите, ако има такива, посочени в

националното право, достъп до административни или съдебни процедури за оспорване на действия или пропуски на частни лица и държавни органи, които нарушават разпоредбите на националното законодателство, касаещо околната среда.

4. В допълнение и без ущърб на параграф 1 по-горе, процедурите, споменати в параграфи 1, 2 и 3 по-горе, предоставят адекватни и ефективни средства за правна защита, включително при необходимост правна защита под формата на съдебнозапрещение, и са справедливи, безпристрастни и своевременни, без да бъдат недостъпно скъпи. Решенията по този член се дават или протоколират в писмена форма. Решенията на съда, а когато е възможно и на други органи, са обществено достъпни.

5. За повишаване на ефективността на разпоредбите на този член, всяка Страна гарантира предоставянето на информация на обществеността относно достъпа до административни и съдебни процедури за обжалване и разглежда създаването на подходящи помощни механизми за премахване или намаляване на финансовите и други пречки за достъпа до правосъдие.

Член 10

СЪВЕЩАНИЕ НА СТРАНИТЕ

1. Първото съвещание на Страните се свиква не по-късно от една година след влизане в сила на тази Конвенция. Впоследствие обикновено съвещание на Страните се провежда най-малко веднъж на две години, освен ако Страните не решат друго, или по писмена молба на някоя от Страните, при условие в рамките на шест месеца след като Изпълнителният секретар на Икономическата комисия за Европа доведе молбата до знанието на всички Страни, тя да бъде подкрепена от най-малко една трета от Страните.

2. На своите съвещания Страните постоянно преглеждат изпълнението на тази Конвенция въз основа на информация, редовно постъпваща от Страните, и, с оглед на тази цел:

a/ разглеждат политиките, правните и методологични подходи по отношение на достъпа до информация, участието на обществеността при взимане на решения и достъпа до правосъдие по екологични въпроси, с оглед на тяхното подобряване;

b/ обменят информация за опита, придобит при сключване и изпълнение на двустранни и многостранни споразумения или други договорености, имащи отношение към целите на тази Конвенция, с участието на една или повече Страни;

c/ търсят при необходимост услугите на съответните органи на ИКЕ и други компетентни международни органи и специални комисии във всички аспекти, имащи отношение към целите на тази Конвенция;

d/ създават спомагателни органи, ако считат за необходимо;

e/ подготвят, при необходимост, протоколи към тази Конвенция;

f/ разглеждат и приемат предложения за изменение на тази Конвенция в съответствие с разпоредбите на член 14;

g/ разглеждат и предприемат допълнителни действия, които могат да бъдат необходими за постигане на целите на тази Конвенция;

h/ на първото си съвещание разглеждат и приемат с консенсус процедурни правила за своите съвещания и съвещанията на спомагателните органи;

i/ на първото си съвещание правят преглед на своя опит при прилагане на разпоредбите на член 5, параграф 9, и разглеждат въпроса за това какви стъпки са необходими за по-нататъшното развитие на системата, спомената в този параграф, отчитайки международните процеси и тенденции, включително разработването на подходящ документ относно изпусканията на замърсяване и регистри или инвентаризация на преноса, които биха могли да бъдат приложени към тази Конвенция.

3. Съвещанието на Страните може, при необходимост, да разгледа създаването на финансови договорености въз основа на консенсус.

4. Организацията на обединените нации, нейните специализирани агенции и Международната агенция по атомна енергия, както и всяка държава или регионална организация за икономическа интеграция, която има право по член 17 да подпише тази Конвенция, но не е Страна по нея, както и всяка междуправителствена организация, компетентна в области, към които се отнася Конвенцията, имат право да участват като наблюдатели в съвещанията на Страните.

5. Всяка неправителствена организация, компетентна в области, към които се отнася тази Конвенция, която е уведомила Изпълнителния секретар на Икономическата комисия за Европа за своето желание да бъде представена на дадено съвещание на Страните, има право да участва като наблюдател, освен ако най-малко една трета от Страните, присъстващи на съвещанието, не възразят.

6. За целите на параграфи 4 и 5 по-горе, процедурните правила, споменати в параграф 2 /h/ по-горе, предвиждат практическите механизми, касаещи процедурата за допускане и съответни други условия.

Член 11

ПРАВО НА ГЛАС

1. С изключение на предвиденото в параграф 2 на този член, всяка Страна по тази Конвенция, има право на един глас.

2. Регионалните организации за икономическа интеграция, по въпроси от тяхна компетентност, упражняват правото си на глас с брой равен на броя на техните държави-членки, които са Страни по Конвенцията. Тези организации не

упражняват правото си на глас, ако техните държави-членки упражняват своето и обратно.

Член 12 СЕКРЕТАРИАТ

Изпълнителният секретар на Икономическата комисия за Европа изпълнява своите функции на секретариат:

- а/ свиква и подготвя съвещанията на Страните;
- б/ предава на Страните доклади и друга информация, получена в съответствие с разпоредбите на тази Конвенция;
- с/ осъществява други функции, определени от Страните.

Член 13 АНЕКСИ

Анексите към тази Конвенция съставляват неразделна част от нея.

Член 14 ИЗМЕНЕНИЯ НА КОНВЕНЦИЯТА

1. Всяка Страна може да предлага изменения на тази Конвенция.
2. Текстът на всяко предложение за изменение на Конвенцията се представя в писмена форма на Изпълнителния секретар на Икономическата комисия за Европа, който го изпраща на всички Страни най-малко деветдесет дни преди съвещанието на Страните, на което то се предлага за приемане.
3. Страните полагат всички усилия за постигане на споразумение по всяко предложение за изменение с консенсус. Ако всички усилия за консенсус са изчерпани и не се постигне споразумение, изменението в краен случай се приема с мнозинство от три-четвърти от гласовете на Страните, присъстващи и гласуващи на съвещанието.
4. Депозитарят довежда до знанието на всички Страни измененията на тази Конвенция, приети в съответствие с параграф 3 на този член за ратификация, одобрение или приемане. Измененията на тази Конвенция, без тези на анексите, влизат в сила за Страните, които са ги ратифицирали, одобрили или приели на деветдесетия ден след получаването от Депозитаря на нотификациите за тяхната ратификация, одобрение или приемане от най-малко три-четвърти от тези Страни. Впоследствие те влизат в сила за всяка друга Страна на деветдесетия ден, след като тях депозира своя документ за ратификация, одобрение или приемане на измененията.

5. Всяка Страна, която не може да одобри изменение на анекс към Конвенцията, уведомява писмено за това Депозитаря в срок от дванадесет месеца от датата на съобщаване на приемането на това изменение. Депозитарят незабавно уведомява всички Страни за получената информация. Всяка Страна може по всяко време да приеме изменението, като се откаже от предишната си нотификация, и при депозиране на документ за приемане при Депозитаря, изменението на анекса влиза в сила за нея.

6. При изтичане на дванадесетмесечния срок от датата на съобщението на Депозитаря, споменато в параграф 4, изменението на анекса влиза в сила за тези страни, които не са представили нотификация при Депозитаря в съответствие с разпоредбите на параграф 5 по-горе, при условие, че не повече от една трета от Страните са представили такава нотификация.

7. За целите на този член “Страните, присъстващи и гласуващи” означава Страните, които присъстват и гласуват с положителен или отрицателен вот.

Член 15

ПРЕГЛЕД НА СПАЗВАНЕТО

Съвещанието на Страните създава, въз основа на консенсус, незадължителни механизми, които нямат конфронтационен или съдебен, а консултативен характер, за преглед на спазването на разпоредбите на тази Конвенция. Тези механизми позволяват адекватно участие на обществеността и не могат да включват вариант за разглеждане на съобщения от представители на обществеността по въпроси, свързани с Конвенцията.

Член 16

УРЕЖДАНЕ НА СПОРОВЕ

1. При възникване на спор между две или повече Страни относно тълкуването или прилагането на тази Конвенция, те търсят решение чрез преговори или по друг начин за уреждане на споровете, приемлив за страните по спора.

2. При подписване, ратифициране, приемане, одобрение или присъединяване към Конвенцията, или по всяко друго време след това, Страната може да декларира писмено на Депозитаря, че за спор, нерешен в съответствие с параграф 1 по-горе, тя приема едното или и двете от следните средства за уреждане на споровете като задължение:

a/ предаване на спора в Международния съд;

b/ арбитраж в съответствие с процедурата, установена в анекс II.

3. Ако страните по спора са приели и двете средства за уреждане на спорове, посочени в параграф 2 на този член, спорът може да се предаде само на Международния съд, освен ако страните не се договорят друго.

Член 17 ПОДПИСВАНЕ

Тази Конвенция е открита за подписване в Орхус /Дания/ от .....до..... включително, а след това в Главната квартира на Обединените нации в Ню Йорк до....., от държавите-членки на Икономическата комисия за Европа, както и от държавите, които имат консултативен статут при Икономическата комисия за Европа по силата на параграфи 8 и 11 от резолюция 36 /IV/ на Икономическия и социален съвет от 28 март 1947 г., и от регионалните организации за икономическа интеграция, съставени от суверенни държави-членки на Икономическата комисия за Европа, на които техните страни-членки са прехвърлили компетенциите по въпросите, третиращи в тази Конвенция, включително компетенцията за сключване на договори по тези въпроси.

Член 18 ДЕПОЗИТАР

Генералният секретар на Организацията на обединените нации действа като Депозитар на тази Конвенция.

Член 19 РАТИФИКАЦИЯ, ПРИЕМАНЕ, ОДОБРЕНИЕ И ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ

1. Тази Конвенция подлежи на ратификация, приемане или одобрение от подписалите я държави и регионални организации за икономическа интеграция.
2. Тази Конвенция е открита за присъединяване от държавите и регионалните организации за икономическа интеграция, посочени в чл.17, от .....
3. Всяка друга държава, която не е спомената в параграф 2 по-горе, но е членка на Обединените нации, може да се присъедини към Конвенцията с одобрение от Съвещанието на Страните.
4. Всяка организация, посочена в член 17, която става Страна по тази Конвенция, без никоя от нейните държави-членки да е Страна по Конвенцията, се обвързва с всички задължения по Конвенцията. Ако една или повече от държавите-членки на такава организация е Страна по тази Конвенция, организацията и нейните държави-

членки взимат решение за съответните си отговорности за изпълнение на задълженията по Конвенцията. В такива случаи организацията и държавите-членки нямат право да упражняват правата си по тази Конвенция едновременно.

5. В своите документи за ратификация, приемане, одобрение или присъединяване, регионалните организации за икономическа интеграция, посочени в чл.17, заявяват нивото на своята компетентност по отношение на въпросите, регулирани от тази Конвенция. Тези организации също информират Депозитаря за всяка съществена промяна в нивото на своята компетентност.

Член 20

ВЛИЗАНЕ В СИЛА

1. Тази Конвенция влиза в сила на деветдесетия ден след датата на депозиране на шестнадесетия документ за ратификация, приемане, одобрение или присъединяване.

2. За целите на параграф 1 по-горе всеки документ, депозиран от регионална организация за икономическа интеграция, не се счита за допълнителен към документите, депозирани от държавите-членки на тази организация.

3. За всяка държава или организация, посочена в член 17, която ратифицира, приеме или одобри тази Конвенция, или се присъедини към нея след депозирането на шестнадесетия документ за ратификация, приемане, одобрение или присъединяване, Конвенцията влиза в сила на деветдесетия ден след датата, на която тази държава или организация е депозирала своя инструмент за ратификация, приемане, одобрение или присъединяване.

Член 21

ОТТЕГЛЯНЕ

По всяко време след три години от датата, на която Конвенцията е влязла в сила за дадена Страна, тази Страна може да се оттегли от нея, като отправи писмена нотификация до Депозитаря. Всяко такова оттегляне влиза в сила от деветдесетия ден от получаването на нотификацията от Депозитаря.

Член 22

АВТЕНТИЧНИ ТЕКСТОВЕ

Оригиналът на тази Конвенция, чиито английски, френски и руски текстове са еднакво автентични, се депозират при генералния секретар на Обединените нации.

В удостоверение на което подписаните, надлежно упълномощени затова подписаха тази Конвенция

в Орхус, Дания, на 25 юни, хиляда деветстотин деветдесет и осма година

Анекс I

СПИСЪК НА ДЕЙНОСТИТЕ, ПОСОЧЕНИ В ЧЛЕН 6, ПАРАГРАФ 1 /А/

1. Енергетика:

- нефтопреработвателни и газопреработвателни предприятия;
- инсталации за газификация и втечняване;
- топлоцентрали и други горивни инсталации с топлинна мощност 50 мегавата или повече
- коксови пещи;
- ядрени електроцентрали и други ядрени реактори, включително демонтирането или извеждането от експлоатация на такива централи или реактори /с изключение на изследователските инсталации за производство и конверсия на делими и възпроизвеждащи се материали, чиято максимална мощност не надхвърля 1КВ постоянно топлинно натоварване/;
- инсталации за преработка на облъчено ядрено гориво;
- инсталации, предназначени :
  - за производство или обогатяване на ядрено гориво;
  - за преработка на облъчено ядрено гориво или силно радиоактивни вещества;
  - за окончателно депониране на облъчено ядрено гориво;
  - единствено за окончателно депониране на радиоактивни отпадъци;
  - единствено за съхранение /планирано за повече от 10 години/ на облъчени ядрени горива или радиоактивни отпадъци на друго място извън производствения обект;

2. Производство и обработка на метали:

- инсталации за изпичане или синтероване на метална руда /включително сулфидна руда/;
- инсталации за производство на чугун на блокове или стомана /първично или вторично сплавяване/, включително непрекъснато лееие с капацитет над 2,5 тона на час;
- инсталации за преработка на черни метали:
  - /I/ машини за горещо валцоване с капацитет над 20 тона сурова стомана на час;
  - /II/ ковачници с чукове, чиято енергия надвишава 50 килоджаула на чук, а потребяваната топлинна енергия надвишава 20 мегавата;
  - /III/ нанасяне на защитни покрития от метални сплави с подаване на над 2 тона сурова стомана на час;
- леярни за черни метали с производствен капацитет над 20 тона на ден;
- инсталации:
  - /I/ за производство на цветни сурови метали от руда, концентрати или вторични сурови материали посредством металургични, химически или електролитни процеси;

/П/ за топене, включително сплавяване на черни метали, в това число повторно оползотворени продукти /рафиниране, леене и др./ с капацитет на топене над 4 тона на ден за олово и кадмий или 20 тона на ден за всички други метали;

- инсталации за повърхностна обработка на метали и пластични материали чрез използването на електролитен или химически процес, при който обемът на съдовете за обработка надвишава 30 куб.метра;

3. Минералопреобразователна промишленост:

- инсталации за производство на циментов клинкер в ротационни пещи с производствен капацитет над 500 тона дневно или варовик в ротационни пещи с производствен капацитет над 50 тона дневно или в други пещи с производствен капацитет над 50 тона дневно;

- инсталации за производство на азбест и азбестосъдържащи продукти;

- инсталации за производство на стъкло, включително стъклени влакна с капацитет на топене над 20 тона дневно;

- инсталации за топене на минерални вещества, включително производство на минерални влакна с капацитет на топене над 20 тона дневно;

- инсталации за производство на керамични продукти чрез изпичане, в частност керемиди за покриви, тухли, огнеупорни тухли, плочки, каменинови и порцеланови изделия с производствен капацитет над 75 тона дневно, и/или с пещ с капацитет над 4 кубически метра и с плътност на пещ над 300 кг/кубически метър;

4. Химическа промишленост, производство в рамките на значението на категориите дейности, съдържащи се в този параграф означава производство в промишлени мащаби чрез химическа обработка на вещества или групи от вещества, изброени в точки

/а/ до /г/:

/а/ химически инсталации за производство на основни органични химикали, като:

/П/ прости въглеродороди /линейни или циклични, наситени или ненаситени, алифатични или ароматни/;

/П/ кислород-съдържащи въглеродороди като алкохоли, алдехиди, кетони, карбиксилни киселини, естери, ацетати, етери, пероксиди, епоксидни смоли;

/П/ серни въглеродороди;

/П/ азотни въглеродороди като амини, амиди, азотосъдържащи съединения, нитросъединения или нитратни съединения,

нитрили, цианати изоцианати;

/П/ фосфорсъдържащи въглеродороди;

/П/ халогенни въглеродороди;

/П/ органометални съединения;

/П/ основни пластични материали /полимери, синтетични влакна и влакна на целулозна основа/;

/П/ синтетичен каучук;

/П/ бои и пигменти;

/П/ повърхностно активни вещества;

/b/ химически инсталации за производство на основни неорганични химикали като:

/I/ газове, като амоняк, хлор или хлороводород, флуор или флуороводород, въглеродни окиси, серни съединения, азотни окиси, водород, серен двуокис, карбонил хлорид;

/II/ киселини, като хромна киселина, флуороводородна киселина, фосфорна киселина, азотна киселина, хлороводородна киселина, сярна киселина, олеум, сяросъдържащи киселини;

/III/ основи като амониев хидроокис, калиев хидроокис, натриев хидроокис;

/IV/ соли, като амониев хлорид, калиев хлорат, калиев карбонат, натриев карбонат, перборат, сребърен нитрат;

/V/ неметали, метални окиси или други неорганични съединения като калциев карбид, силикон, силиконов карбид;

/с/ химически инсталации за производство на фосфорни, азотни или калиеви торове /прости или сложни/;

/d/ химически инсталации за производството на основни продукти за растениевъдство и биоциди;

/e/ инсталации с използване на химичен или биологичен процес за производството на основни фармацевтични продукти;

/f/ химически инсталации за производство на експлозиви;

/g/ химически инсталации, в които химичната или биологичната обработка се изолзва за производство на белтъчни фуражни добавки, ферменти и други белтъчни вещества.

5. Управление на отпадъците:

- инсталации за изгаряне, възстановяване, химическа обработка или депониране на опасни отпадъци;

- инсталации за изгаряне на битови отпадъци с капацитет над 3 тона на час;

- инсталации за депониране на неопасни отпадъци с капацитет над 50 тона дневно;

- сметища, приемащи над 10 дневно или с общ капацитет над 25,000 тона, без да се включват сметищата за инертни отпадъци.

6. Пречиствателни станции за отпадни води с капацитет над еквивалента на 150,000 души;

7. Промислени предприятия за:

/a/ производство на пулп от дървесина или подобни влакнести материали;

/b/ производство на хартия и картон с производствен капацитет над 20 тона дневно.

8. /a/ Строителство на железопътни линии за далечни разстояния и на летища с основна дължина на пистата 2100 метра и повече;

/b/ строителство на магистрали и експресни пътища .

/с/ строителство на нови пътища с по четири и повече платна и реконструкция и/или разширяване на съществуващи пътища с две или по-малко платна, така, че да се получат четири или повече платна, когато тези нови пътища или реконструирани

и/или разширени участъци от пътища са с дължина май-малко 10 км без прекъсване.

9. /а/ Вътрешни водни пътища и пристанища за вътрешно корабоплаване, които позволяват преминаването на съдове над 1350 тона;

/б/ Търговски пристанища, пирсове за товаро-разтоварителни работи, свързани със сушата и външните пристанища /без фериботни пирсове/, които могат да приемат съдове над 1350 тона.

10. Извличане на подземни води или схеми за изкуствено попълнение на подземни води, когато годишният обем на извлечената или попълнена вода е равна или надвишава 10 милиона кубически метра.

11. /а/ Работите по прехвърлянето на водни ресурси между речните басейни, когато то цели предотвратяване на евентуален недостиг на вода и когато количеството прехвърлена вода надвишава 100 милиона кубически метра годишно;

/б/ Във всички други случаи работата по прехвърляне на водни ресурси между речни басейни, когато многогодишният среден отток на басейна на извличане надвишава 2000 милиона кубични метра на година и когато количеството прехвърлена вода надвишава 5 % от този отток.

И в двата случая се изключва прехвърлянето на водопроводна питейна вода.

12. Добив на нефт и природен газ за търговски цели, когато добиваното количество надвишава 500 тона на ден за нефта и 500,000 кубически метра на ден за газа.

13. Язовири и други съоръжения, предназначени за задържане или перманентно съхраняване на вода, когато новото или допълнително количество задържана или съхранявана вода надвишава 10 милиона кубически метра.

14. Тръбопроводите за транспортиране на газ, нефт или химикали с диаметър над 800 мм и дължина над 40 клм.

15. Съоръжения за интензивно отглеждане на птици или свине с повече от:

/а/ 40,000 места за птици;

/б/ 2,000 места за свине за угодяване;

/с/ 750 места за свине-майки.

16. Кариери и открит добив на полезни изкопаеми, когато повърхността на обекта е над 25 хектара, или добив на торф, когато повърхността на обекта е над 150 хектара.

17. Строителство на въздушни линии за пренос на електричество с напрежение над 220 Кv и дължина над 15 км.

18. Съоръжения за съхранение на нефт, тейфтохимически и химически продукти с капацитет 200,000 тона или повече.

19. Други дейности:

- цехове за предварителна обработка /операции като промиване, избелване, мерсеризация/ или боядисване на влакна или тъкани, когато капацитетът за обработка е повече от 10 тона дневно;

- цехове за обработка на кожи, когато капацитетът за обработка е повече от 12 тона готови продукти дневно;

- /a/ кланици с капацитет над 50 тона дневно;

/b/ обработка и преработка с цел производство на хранителни продукти от :

/I/ животински суровини /без мляко/ с капацитет на производство на готови продукти над 75 тона дневно;

/II/ растителни суровини с капацитет за производство на готови продукти над 300 тона дневно /средна стойност на тримесечие/;

/c/ обработка и преработка на мляко, при които количеството на получаваното мляко е над 200 тона дневно /средна стойност за годината/;

- съоръжения за депониране или рециклиране на мъртви тела на животни или животински отпадъци с капацитет на преработка над 10 тона дневно;

- съоръжения за повърхностна обработка на вещества, предмети или продукти с използване на органични разтворители, в частност за дообработване, печатане, нанасяне на покритие, обезмясляване, хидролизиране, оразмеряване, боядисване, почистване или импрегниране с капацитет на използване над 150 кг на час или над 200 тона годишно;

- съоръжения за производство на въглерод /естествен кокс/ или електрографит чрез изгаряне или графитизация.

20. Всяка дейност, която не е посочена в параграфи 1-19, за която се предвижда участие на обществеността при процедурата за оценка на въздействие върху околната среда в съответствие с националното законодателство.

21. Разпоредбата на член 6, параграф 1/a/, не се прилага към никой от горните проекти, предприети изключително или предимно за изследвания, разработване и изпитване на нови методи или продукти за по-малко от две години, освен ако съществува вероятност те да причинят значителни неблагоприятни ефекти върху околната среда или здравето.

22. Всяко изменение или разширение на дейностите, когато то отговаря на критериите/праговете, посочени в този анекс, попада под действието на член 6, апарграф 1/a/. Всяко друго изменение или разширение на дейностите, попада под действието на член 6, параграф 1/b/.

Бележки:

1/ Ядрените електроцентрали и другите ядрени реактори спират да бъдат такава инсталация, когато цялото ядрено гориво и другите радиоактивни елементи са премахнати за постоянно от обекта.

2/ За целите на тази Конвенция “летище” означава летище, което отговаря на определението на Чикагската конвенция от 1944 година, създаваща Международната организация за гражданска авиация /анекс 14/.

3/ За целите на тази Конвенция “експресен път” означава път, който отговаря на определението на Европейското споразумение за международни пътни артерии от 15 ноември 1975 година.

Анекс II АРБИТРАЖ

1. В случай на спор, предаден на арбитраж, съгласно член 16, параграф 2 на тази Конвенция, страната или страните уведомяват секретариата за предмета на арбитража и посочват, в частност, членовете на Конвенцията, чието тълкуване или приложение е под въпрос. Секретариатът изпраща информацията на всички Страни по Конвенцията.

2. Арбитражният съд се състои от трима членове. И страната-ищец или страните ищци и другата страна или страни по спора назначават арбитри, които на свой ред по общо съгласие определят трети арбитър, изпълняващ функциите на председател на арбитражния съд. Последният не може да бъде от същата националност като някоя от страните по спора, нито постоянното му местожителство да е на територията на една от тези две страни, нито да е бил техен служител, нито да се е занимавал със случая в друго качество.

3. Ако председателят на арбитражния съд не е посочен в срок от два месеца след назначаването на втори арбитър, Изпълнителният секретар на Икономическата комисия за Европа, по молба на една от двете страни по спора, определя председателя в срок от нови два месеца.

4. Ако една от страните по спора не назначи арбитър в срок от два месеца след получаване на молбата, другата страна може да информира за това Изпълнителния секретар на Икономическата комисия за Европа, който определя председателя на арбитражния съд в срок от нови два месеца. При назначаването си председателят на арбитражния съд отправя искане до страната, която не е назначила арбитър, да направи това в срок от два месеца. Ако тя не направи това в двумесечния срок, председателят на арбитражния съд информира за това Изпълнителния секретар на Икономическата комисия за Европа, който извършва това назначение в срок от нови два месеца.

5. Арбитражният съд взема своето решение в съответствие с международното право и разпоредбите на тази Конвенция.

6. Всеки арбитражен съд, конституиран съгласно разпоредбите на този анекс, съставя свои процедурни правила.

7. Решенията на арбитражния съд, както от прецедурен характер, така и по същество, се взимат с мнозинство от гласовете на неговите членове.

8. Съдът може да предприеме всички необходими мерки за установяване на фактите.

9. Страните по спора улесняват работата на арбитражния съд и, в частност, като използват всички средства на тяхно разположение:

a/ представят на съда всички съответни документи, условия и информация;

b/ при необходимост предоставят на съда да призове свидетели и експерти и да изслуша техните доказателства;

10. Страните и арбитражите защитават конфиденциалността на всяка информация, която получават поверително по време на делото в арбитражния съд.

11. Арбитражният съд може по молба на една от страните да препоръча временни мерки за защита.

12. Ако една от страните не се яви пред арбитражния съд или не участва в разглеждането на делото, другата страна може да помоли да продължи делото и да поизнесе окончателното си решение. Отсъствието на една от страните или неучастието ѝ в разглеждането на делото не представлява пречка за делото.

13. Арбитражният съд може да изслуша насрещни иски, възникващи непосредствено от съществуването на спора и да се произнася по тях.

14. Освен ако арбитражният съд не реши друго поради конкретните обстоятелства около спора, разходите на съда, включително заплащането на неговите членове, се поемат от страните по спора по равни части. Съдът регистрира всички свои разходи и представя окончателния им отчет на страните.

15. Всяка страна по тази Конвенция, която има интерес от правен характер към предмета на спора, и която може да бъде засегната от решението по него, може да участва в делото със съгласието на съда.

16. Арбитражният съд се произнася в срок от пет месеца след датата, на която е създаден, освен ако не счете, за необходимо да удължи срока за период не по-дълъг от пет месеца.

17. Решението на арбитражния съд се придружава от мотиви. То е окончателно и задължително за страните по спора. Решението се предава от арбитражния съд на

страните по спора и на секретариата. Секретариатът изпраща информацията до всички Страни по Конвенцията.

18. Всеки спор, който може да възникне между страните по отношение на тълкуването или изпълнението на решението, може да се предаде от всяка от страните по арбитражния съд, който е взел това решение, или на друг арбитражен съд, конституиран за целта по същия начин, както и първия.